

Behold petroleumsskatten!

OLJENÆRING
Diderik Lund og
Karine Nyborg

Frederic Hauge vil ha slutt på subsidier til olje- og gassvirksomhet. Det er vi enige i. Men flere av forslagene hans om endret petroleumsbeskatning (Klassekampen 10. januar) bommer på målet – og forslaget om redusert skattesats treffer galt mål.

Olje og gass på havets bunn tilhører fellesskapet. For å få utvinne og selge disse ressursene, har oljeselskapene siden 1975 betalt en særskatt i tillegg til vanlig selskapskatt. Samlet skattesats er 78 prosent – blant de høyeste i verden. Dette har trukket store verdier inn til staten. Med lavere skattesats vil mer havne i lommene på aksjonærene, for en stor del i utlandet.

Det er uforståelig at Hauge vil gi bort disse verdiene. Ingenting tilsier at lavere særskatt vil gi miljøgevinster.

Særskatten er ment å skatlegge den ekstraordinære avkastningen selskapene får ved å utnytte fellesskapets ressurser. Derfor er fradragsreglene annerledes enn for vanlig selskapskatt. De er utformet for å etterape en situasjon der staten eier 78 prosent av virksomheten, og

Klassekampen 10. januar

Hauges forslag vil først og fremst gagne de store oljeselskapene.

dermed betaler ut og mottar 78 prosent av kostnader og inntekter hvert år. Å senke særskattesatsen gir liknende effekter som om staten ga bort deler av sitt eierskap til oljeselskapene.

Hauge ønsker å redusere virksomheten. For å oppnå dette, kan staten ganske enkelt la være å dele ut lisenser. Da blir noen blokker liggende urørt.

Når staten først velger å dele ut lisenser og dermed

tillater utvinning, er det en fordel om virksomheten er samfunnsøkonomisk

effektiv. Det krever at særskatten i størst mulig grad fanger opp den ekstraordinære avkastningen, og bare den. Fradragsreglene, inkludert relativt gunstige avskrivninger og det som kalles friinntekt, er der for å få dette til. Uten slike fradrag vil selskapene bare undersøke de aller mest lovende områdene, og bare utvinne de mest lønnsomme funnene, mens resten av ressursene i lisensområdet kan gå tapt.

Hauge angriper også ordningene med lete- og opphørsrefusjon. Dette er skattefradrag for faktiske kostnader, ikke subsidier. De skiller seg fra vanlige skattefradrag ved at staten dekker «sin» del av kostnadene – 78 prosent – selv når selskapet ikke har lyktes med å tjene penger. Igjen etterapes altså en situasjon der staten eier 78 prosent av selskapet. Formålet er å begrense den ellers betydelige markedsmakten til de store oljeselskapene. Disse er normalt i inntektsposisjon, og får uansett fradrag for alle kostnader – noe som ikke nødvendigvis gjelder små/nystartede selskaper.

Kombinasjonen av svært høy skattesats, stor usikkerhet og lang tid fra investering til eventuell inntekt gjør denne sektoren helt ulik annen næringsvirksomhet.

Hvis myndighetene ønsker å redusere risiko, oljeavhengighet og utvinnet mengde, bør de primært dele ut færre lisenser.

Hauges forslag om lavere særskatt og avskaffelse av lete- og opphørsrefusjonene vil først og fremst gagne de store oljeselskapene.

Diderik Lund,
professor emeritus
Karine Nyborg,
professor
Økonomisk institutt, UiO
karine.nyborg@econ.uio.no

Barn og kvinners beste, Skard

FEMINISME
Bjørn Ofstad

I sitt tilsvar til mine kommentarer i gårsdagens Klassekampen spør Torild Skard hva feminister jobber for med hensyn til småbarns beste.

Slik jeg oppfatter det, er dette de viktigste saker for oss feminister:

■ Lang nok fødselspermisjon slik at mødre skal komme seg fysisk etter fødselen; amme, stelle og bli kjent med babyen i det første leveåret.

■ Betalt pappapermisjon slik at pappa kan få et nært forhold til barnet og ønske om å ta ansvar og følge opp barnet under oppveksten.

■ Rett til barnehageplass fra ettårsalderen – i gode barnehager med faglært personale og gode lekemuligheter inne og ute.

■ Like lønns- og arbeidsvilkår og -muligheter for kvinner og menn i arbeidslivet.

■ Kortere normalarbeidsdag og begrenset bruk av overtid.

■ Muligheter for fri ved barns sykdom.

De fleste av disse sakene har vi vunnet fram med, selv om en del gjenstår. Det er viktig å forsvare det vi har vunnet og å jobbe videre med svakheter og mangler.

Det er grunn til å betvile grunnlaget for Skards nedvurdering av fars rolle i barnets første leveår. I det minste har vi ikke grunnlag for å kunne påstå dette ut fra forskning på norske forhold. Derimot får vi etter hvert godt grunnlag i vurdering av barnehagene. Den store barnehageundersøkelsen foretatt i november i fjor viste at over 90 prosent av foreldrene var svært fornøyde eller ganske fornøyde med barnehagene. Samtidig ga de råd om forbedringer.

Det er vanskelig å støtte Skards bekymring i siste avsnitt for mors og barnas behov og hennes ønske om å tilpasse fedrene til dette. Feminister har lagt vekt på at barns oppvekstvilkår preges av forholdene i hjemmet, av at både mor og far trives. Trivsel kan avhenge av at begge har jobb med rimelige vilkår og at begge tar sin del av husarbeidet.

Feminister legger også vekt på at barn ikke bare tilhører foreldrene, men at også samfunnet har medansvar for barna våre.

Bjørn Ofstad,
sekretær i Oslo
Kvinnesakforening
bofst@online.no

Bernkonvensjonen er en papirtiger

ROVDYR
Ketil Skogen

Det er forunderlig å se hvordan kranglefantene på ulvearenaen nå slår hverandre i hodet med tolkninger av Bernkonvensjonen. Denne konvensjonen, som er en avtale om bevaring av europeiske dyr og planter, var det nok få som hadde hørt om for noen måneder siden. Men nå har den blitt berømt, fordi det tilsynelatende er fintolkning av den som avgjør om vi skal ha ulv i Norge.

Det er bestemmelsene der som sammen med naturmangfoldsloven har fått Justisdepartementets lovavdeling til å fraråde ulvejakt i vinter. Men konklusjonen er omstridt. Om man teller opp leserinnlegg av jussprofessorer, virker det som om de fleste holder med lovavdelingen. Om man også teller andre jurister ser det jevnt ut. Politikere og andre med sterke meninger skyver juristene foran seg.

For oss som har fulgt rovdyrkonfliktene i mange år, er dette et absurd teater. Utfallet

kan være viktig nok på kort sikt, det er så. Om man kan parkere konvensjonen vil en god del norske ulver dø i vinter. Men gjør det noe med konflikten? Roer det seg da? Hvis man godtar at «konflikt» også på dette området betyr politiske og kulturelle konflikter – rett og slett masse bråk og steile fronter – og ikke bare døde sauer og hunder, så vil det selvsagt føre til at konflikten eskaleres.

Det er ikke sånn at det norske folk i samlet flokk leter etter åpninger som gjør det mulig å bli kvitt ulven. Heller ikke bygdefolk. Mange ønsker det selvsagt, og noen ønsker det veldig sterkt. Men alle undersøkelser viser at et betydelig flertall i befolkningen vil ha ulven her, og at det også gjelder mange som bor i ulveområder.

Når vi hører mindre fra den siste gruppa, er det fordi fravær av ulv ikke truer deres livsprosjekter på samme måten som ulvens nærvær truer andres. Og det er få som taper økonomisk på at det ikke er ulv i nærheten. Derfor er det ikke mange som vil

framstå som usolidariske og «elitistiske». De har ikke noe mot ulven, men de forstår også hva som står på spill for sambygdinger.

Da rovviltnevdene la opp til å skyte 47 ulver, skapte det en mobilisering for ulven vi ikke har sett før, med demonstrasjon foran Stortinget og 70.000 underskrifter mot jakta. Ville alle de som ønsker ulv i norsk natur roe seg hvis fire ulveflokker ble utradert? Eller ville det føre til ytterligere mobilisering? Tatt i betraktning den latente støtten ulven har i befolkningen, er det liten tvil om at det siste ville skje.

Men gjør det noe?

Er det ikke rimelig at de som er mest berørt, får bestemme mest? Vel, det er et politisk spørsmål. Er grunneiere og elgjegere mer berørt enn for eksempel den enebakkingen som ringte meg og klaget sin nød da Fenris ble tatt på fersken som sauedreper? Han var redd for at ulven måtte dø.

Er det sånn at folk som verken har ulv på trappa, gråhund eller den makta som eiendomsretten gir, ikke bør ha innflytelse på norsk naturforvaltning? Man kan jo mene det. Men det er et underlig syn på demokrati. Og det har absolutt ikke noe med Bernkonvensjonen å gjøre.

Kanskje den yngre generasjon lurar på hva en papirtiger er. Vi som leste Klassekampen på 1970-tallet vet det. Men da kan ungdommen bare se på striden om Bernkonvensjonen, og hva som egentlig ligger bak. Så skjønner de det også.

Ketil Skogen,
sosiolog, Norsk institutt
for naturforskning
ketil.skogen@nina.no